

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	11
КУРС 1. Делото на Кирил и Методий и неговите традиции в българското средновековие, автор проф. д-р Бойка Мирчева.....	13
ТЕМА 1. Делото на Кирил и Методий	13
Методическо упътване към темата	13
Урок 1 – Делото на Кирил и Методий като европейски феномен	15
• Славянската писменост и култура като феномен в средновековната европейска история	
• Моравската мисия – началото	
• Делото на Кирил и Методий и България	
• Разпространение на славянската писменост и култура в Европа	
Урок 2 – Славянските извори	20
• Писмените паметници като исторически свидетелства за Кирил и Методий и техните ученици	
• Автори	
• Жанрове на славянските извори	
• Пространните жития за Кирил и Методий	
Урок 3 – Почитание на светите братя по българските земи през Средновековието	25
• Славянски извори за Кирил и Методий и техните ученици от периода XII–XIV в.	
• Ранни изображения на светите братя по българските земи	
• Кирило-методиевската идея като белег на националната идентичност на българите през Средновековието	
ТЕМА 2. Учителят Климент Охридски	32
Методическо упътване към темата	32
Урок 1 – Живот и дело	34
• Извори за живота на Климент Охридски	
• Ранни години	
• Климент във Велика Моравия	
• Пристигане в България – Плиска и Преслав	
Урок 2 – Охридската книжовна школа	36
• Преслав и Охрид	
• Климент и формирането на Охридското книжовно средище	
• Произведенията на Климент Охридски	
Урок 3 – Кирилицата	42
• Глаголица и кирилица	
• Кирилицата – втората славянска азбука	
• Климент Охридски и кирилицата – митове и реалност	
ТЕМА 3. Българските царски ръкописи	45
Методическо упътване към темата	45

Урок 1 – Симеонов сборник	47
• История на ръкописа	
• За състава на сборника	
• Симеонов или Светославов сборник?	
Урок 2 – Четириевангелие на цар Иван-Александър	50
• История на ръкописа	
• Съставът на Лондонското четириевангелие	
• Миниатюрите на Лондонското четириевангелие	
Урок 3 – Томичов псалтир	54
• История на ръкописа	
• За състава на ръкописа	
• Миниатюрите на Томичовия псалтир	
Речник на курса	60

КУРС 2. Писмени системи по българските земи, автор доц. д-р Ива Трифонова .....

67

ТЕМА 1. Българските земи – огнище на древни цивилизации .....

67

Методическо упътване към темата .....

67

Урок 1 – Писмени системи в Древния Изток	69
• Месопотамия. Клинописното писмо	
• Древен Египет. Египетската писменост	
• Индската писменост	
Урок 2 – Писмени системи в Древна Елада и Древен Рим	77
• Древна Елада. Гръцката писменост	
• Елинизъм. Пергаментът	
• Древен Рим. Римската писменост и Балканите	
Урок 3 – Писмени традиции при траките, славяните и прабългарите	84
• Българската народност. Великото преселение на народите	
• Древна Тракия. Тракийската писменост	
• Славяните. Славянската писменост	
• Прабългарите. Руническата писменост	

ТЕМА 2. Златният век .....

91

Методическо упътване към темата .....

91

Урок 1 – Християнизация на българската народност	92
• Предпоставки за Златния век. Българската писменост	
• Обединението на българската народност. Християнството	
• Делото на Кирил и Методий	
Урок 2 – Културен подем по времето на цар Симеон Велики (893–927)	98
• Управлението на цар Симеон Велики като предпоставка за книжовната просвета	
• Просветна дейност. Книжовни школи	
• Старобългарските азбуки	

Урок 3 – Книжовното наследство	104
• Епиграфски паметници	
• Глаголически паметници	
• Кирилски паметници	

ТЕМА 3. Образованието в средновековна България	115
Методическо упътване към темата	115

Урок 1 – Манастирски книжовни средища	117
• Духовният живот в манастирите	
• Плисковско-Преславски книжовен център	
• Охридски книжовен център	
• Равненският манастир	
• Манастирският комплекс „Теке Караач“	

Урок 2 – Старобългарската книга	123
• Християнството и културата на книгата	
• Ролята на манастирската книга в образователния процес	
• Как се изработва книгата	
• Как се изписва книгата	

Урок 3 – Книжовен репертоар	128
• Първите старобългарски книги	
• Библията	
• Богослужението	
• Образователният процес	

Речник на курса	134
Литература за любопитни	136

КУРС 3. Идентичност и различия в обществото, автор доц. Десислава Найденова	137
--	------------

ТЕМА 1. Власт и идеологии. Библейските модели като санкция на властта	137
Методическо упътване към темата	137

Урок 1 – Библейските модели като санкция на властта	139
• Старозаветните модели	
• Власт, дадена „от Бога“	
• Ритуалът на коронацията	
• Свещеният характер на императорската власт	

Урок 2 – Средновековна България. От варварска държава към християнска империя	146
• Българското ханство	
• Владетелските инсигнии в българското ханство	
• Византийският модел: присвояване или противопоставяне	
• Покръстването. Усвояване на византийските модели	

Урок 3 – Владетелското покаяние	154
• Сълзите на владетеля като част от церемониала на властта	
• Старозаветните модели. Покаянието на цар Давид	
• Същността на императорската власт и основанията за налагане на покаяние	
• Каещият се император	
• Организирането на молебни шествия и практиката на публично покаяние	
ТЕМА 2. Средновековието – източник на съвременните стереотипни представи за другия	161
Методическо упътване към темата	161
Урок 1 – Пътуването през Средновековието	163
• Пределите на света	
• Пътуващите. Игра „Мисия кръстоносец“. Игра „Мисия мисионер“	
Урок 2 – Далечните и непознати земи	173
• Чудесата на света	
• Необичайни същества и животни	
• В търсене на Земния рай	
• Страната на презвитер Йоан	
Урок 3 – Културният диалог	179
• Раждането на стереотипите	
• Забраните за общуване	
• Съвременните стереотипи	
ТЕМА 3. Делото на Кирил и Методий и българската национална идентичност	187
Методическо упътване към темата	187
Урок 1 – Кирил и Методий и българската национална идентичност	189
• Свещеният характер на славянските букви	
• Кирил и Методий – учители на българите	
• Кирил и Методий и Българското възраждане	
• Кирил и Методий и българският национален идеал в периода до Втората световна война	
• Делото на Кирил и Методий в социалистическа България	
• Кирил и Методий и програмата 1300 г. от създаването на българската държава	
Урок 2 – Кирил и Методий – покровители на Европа	199
• Кирил и Методий – апостоли на славяните	
• Кирило-методиевските юбилеи и политическата карта на XIX в.	
• Кирил и Методий – съпокровители на Европа	
Урок 3 – Кирил и Методий и нашето съвремие	202
• Значението на Кирило-Методиевото дело днес	
• Кирил и Методий и общата европейска идентичност	
• Приносът на България за опазване на Кирило-Методиевото дело	
Речник на курса	206
КУРС 4. Библията – Европейски културен код, автор гл. ас. Евгени Зашев	212
ТЕМА 1. Библията – Свещеното писание	212
Методическо упътване към темата	212

Урок 1 – Средновековието – епоха на Библията	215
• Залезът на Античността	
• Периоди на Средновековието:	
• Ранно средновековие (V–X в.)	
• Същинско средновековие (X–XIII в.)	
• Късно средновековие (XIV–XV в.)	
• Фактори, определящи средновековната култура:	
• Християнството	
• Църквата	
• Библията – първоначално представяне	
Урок 2 – Священото писание	223
• Книгата на книгите	
• История на Библията	
• Структура на Библията – Стар и Нов завет	
• Священо писание и Священо предание. Апокрифи.	
• Правопис на някои библейски имена	
• Псалм 136 – упражнение	
ТЕМА 2. Старозаветни библейски сюжети	236
Методическо упътване към темата	236
Урок 1 – Сюжетите за грехопадението, Каин и Авел	238
• Светът преди грехопадението (Из книга „Битие“)	
• Да разтълкуваме библейския текст	
• Грехопадението (Из книга „Битие“)	
• Да разтълкуваме библейския текст	
• Последствията от греха	
• Сюжетът за Каин и Авел – първата пролята кръв (Из книга „Битие“)	
• Да разтълкуваме библейския текст	
• „Авел и Каин“ от Шарл Бодлер – упражнение	
Урок 2 – Как библейският разказ стига до Мойсей	251
• Потопът и стълпотворението	
• Праотецът Авраам	
• Потомците на Авраам – Исаак, Яков и Йосиф	
Урок 3 – Животът и делата на Мойсей	254
• Спасеното дете	
• Робът – принц	
• Откровението	
• Изходът от Египет	
• Из пустинята	
• Срещу неверието на богоизбраните	
• Десетте Божии заповеди – упражнение	
• Из Псалм 105	
• Стихотворението на Джордж Байрон „Край Йордан“ – упражнение	
ТЕМА 3. Новозаветни библейски сюжети	267
Методическо упътване към темата	267
Урок 1 – От Стария към Новия завет. Евангелията	269
• Евангелията като сбъждане на пророчествата	

<ul style="list-style-type: none"> ● Явяването на четиримата евангелисти ● Съгласуване на евангелията ● Евангелията от Матей и Йоан 	
Урок 2 – Исус Христос Син Божи Спасител	276
<ul style="list-style-type: none"> ● Уводни думи ● Пролог. Чудото на непорочното зачатие ● Раждането и детството на Исус ● Проповедите на Йоан Предтеча. Кръщение на Исус и Богоявление ● Време на служение ● По пътя към Голгота. Страстната седмица ● Възнесение Господне ● Проповедта на планината – упражнение ● Одата „Левски“ от Иван Вазов – упражнение 	
Урок 3 – Мария – Приснодева и Богородица	295
<ul style="list-style-type: none"> ● Уводни думи ● Детството на Богородица според Протоевангелието от Яков ● Евангелският разказ за Богородица. Благовестие и непорочно зачатие ● Раждането на Сина Божи и бягството в Египет ● По-късни събития ● Успение Богородично според Свещеното предание ● След смъртта ● Разказът „Занемелите камбани“ от Елин Пелин – упражнение ● „Молитва към Богородица“ от Димитър Кантакузин – упражнение ● Евангелските сюжети и църковният празничен календар ● Евангелските сюжети в литературата и киното ● Сюжетите за Исус и Богородица – обобщение 	
Речник на термини, реалии, редки и остарели думи в курса	315
КУРС 5. Кирилометодиевистика за малки и големи, автор доц. Татяна Илиева	327
РАЗДЕЛ 1. Образователни игри и материали за начален курс	329
Увод и методическо упътване	329
<ul style="list-style-type: none"> ● Видеожития ● Материали за разпечатване и оцветяване ● Учебни табла ● Майстор Сръчко ● Забавни задачи ● Художествени произведения за деца, посветени на св. св. Кирил и Методий и българската азбука ● Песни за св. св. Кирил и Методий и за българските букви 	
РАЗДЕЛ 2. Образователни игри и материали за среден курс	336
Увод и методическо упътване	336
<ul style="list-style-type: none"> ● Въвеждащи видеоматериали ● Материали по история ● Материали по български език и литература 	

- Материали за часовете по музика
- Материали за занимания по изобразително и приложно изкуство
- Предложения за часовете по технологии и предприемачество
- Една кирило-методиевска идея за часа по биология
- Проверка на знанията

РАЗДЕЛ 3. Интерактивни карти 369

- Интерактивна карта „Св. Седмочисленици в паметта на българските селища“
- Интерактивна карта „Св. Седмочисленици в паметта на българите зад граница“

РАЗДЕЛ 4. Тематични образователни игри 374

- Домино
- Активни карти
- Дидактически активни карти „Уча старобългарски език“
- Рубик куб "старобългарските азбуки"
- Магически кръг на думите
- Магнитна глаголическа азбука

РАЗДЕЛ 5. Тематични сувенири 378

Filmotheca Cyrillomethodiana 381

Галерия „Детски скрипториум“ 382

Кирило–Методиевото дело в 10 кратки епизода - видеоуроци

- Средновековната книга, доц. Татяна Илиева
- България и Византия, доц. Десислава Найденова
- Делото на солунските братя Кирил и Методий, гл. ас. Евгени Зашев
- Учениците на Кирил и Методий в България, проф. Бойка Мирчева
- Пространното житие на Константи-Кирил Философ, проф. Бойка Мирчева
- Златният век на българската култура, доц. Ива Трифонова
- „Азбучна молитва“ (Константин Преславски), доц. Ива Трифонова
- „За буквите“ от Черноризец Храбър, гл. ас. Евгени Зашев
- Кирил и Методий – съпокровители на Европа, доц. Десислава Найденова
- Пътят на кирилицата от България към Европа и по света, доц. Татяна Илиева